FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-Ħamis, 28 ta' Frar, 2019

Kawża Nru. 16

Rik. Nru. 261/11JRM

Vincianne **MIFSUD**

vs

DIRETTUR TA' L-EDUKAZZJONI u, b'degriet tad-19 ta' April, 2011, awtorizzat il-bidla fl-isem għal "Direttur Ġenerali għal Servizzi Edukattivi"; u Ministru għall-Edukazzjoni, Xogħol u l-Familja

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors maħluf imressaq fl-14 ta' Marzu, 2011, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-attriċi titlob li din il-Qorti (i) ssib li d-deċiżjoni tad-Direttur imħarrek li sabet li l-attiriċi m'għaddietx mill-intervista' tal-24 ta' Settembru, 2010, u għaldaqstant ma tikkwalifikax għat-tiġdid tal-grad ta' '*supply teacher-primary*' kienet abbużiva billi kienet irraġonevoli għall- finijiet tal-artikolu 469A(1)(b) tal-Kap. 12; (ii) issib li l-eżerċizzju fuq imsemmi kkawżalha danni; (iii) tillikwida d-danni mġarrba; (iv) tikkundanna lill-imħarrkin jħallsuha d-danni hekk likwidati. Talbet ukoll l-ispejjeż u l-imgħax;

Rat id-degriet tagħha tat-18 ta' Marzu, 2011[1], li bih ordnat in-notifika lill-imħarrkin u tat direttivi lill-attriċi dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tagħha;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa fis-7 ta' April, 2011, li biha l-imħarrkin laqgħu għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qalu li l-Ministru għall-Edukazzjoni, Xogħol u Familja ġiet imħarrka bla bżonn għall-finijiet tal-artikolu 181B tal-Kap. 12, u li l-azzjoni kellha tiġi diretta lejn id-Direttur Ġenerali għal Servizzi Edukattivi. Fil-mertu, ċaħdu li wettqu ksur tal-artikolu 469A(1)(b). Jgħidu li l-Bord mexa b'mod korrett u li ma seħħet ebda inġustizzja mal-attriċi, kemm f'dak li għandu x'jaqsam mal-mod kif kien magħmul il-Bord, u kif ukoll fil-fehmiet li setgħu esprimew, il-mod li mxew u l-marki li l-attriċi ngħatat;

Rat id-degriet tas-19 ta' April, 2011[2], li bih il-Qorti ordnat tibdil fl-isem tad-Direttur imħarrek u li, fid-dawl tiegħu, l-imħarrkin irtiraw it-tieni eċċezzjoni preliminari tagħhom;

Rat ix-xhieda u d-dokumenti mressqa mill-partijiet quddiemha;

Rat id-degriet tagħha tat-23 ta' Frar, 2012[3], li bih tat żmien lill-partijiet biex iressqu s-sottomissjonijiet tagħhom bil-miktub;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet tal-attriċi tal-24 ta' April, 2012[4];

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet tal-imħarrkin Direttur Ġenerali u l-Ministru tat-2 ta' Ottubru, 2012[5], bi tweġiba għal dik attriċi;

Rat l-atti tal-kawża;

Rat id-degrieti tagħha li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkonsidrat:

Illi din hija azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju wara li Bord tal-Għażla (minn issa 'l hemm imsejjaħ "il-Bord") mwaqqaf taħt il-Ministeru għall-Edukazzjoni, wara intervista li saret fl-24 ta' Settembru, 2010, sab li l-ingaġġ

[1] Paġġ. 17 – 8 tal-proċess
[2] Paġ. 40 tal-proċess
[3] Paġ. 207 tal-proċess
[4] Paġġ. 209 sa 220 tal-proċess
[5] Paġġ. 223 sa 236 tal-proċess

tal-attriċi bħala "*supply teacher-primary*" ma kellux jerġa' jiġġedded. L-attriċi tgħid li ġiet mitluba tattendi għal żewġ intervisti. Fl-ewwel intervista, iċ-*Chairperson* esprima ruħu kontra tagħha dwar nuqqas ta' kwalifiki, filwaqt li fit-tieni intervista, membru minnhom kien ukoll membru tal-Bord fl-ewwel intervista. Tgħid ukoll li wieħed mill-membri kien għalliem tagħha u li l-Bord żbalja fl-għoti tal-marki. Titlob li l-Qorti tħassar id-deċiżjoni tal-Bord u tingħata kumpens għad-danni li ġarrbet;

Illi għal din l-azzjoni, l-imħarrkin laqgħu billi, b'mod preliminari, qalu li l-Ministru għall-Edukazzjoni, Xogħol u Familja ġiet imħarrka bla bżonn għall-finijiet tal-artikolu 181B tal-Kap. 12, u li l-azzjoni kellha tiġi diretta lejn id-Direttur Ġenerali għal Servizzi Edukattivi. Fil-mertu, ċaħdu li wettqu ksur tal-artikolu 469A(1)(b). Jgħidu li l-Bord mexa b'mod korrett u li ma seħħet ebda inġustizzja mal-attriċi, kemm f'dak li għandu x'jaqsam mal-mod kif kien magħmul il-Bord, u kif ukoll fil-fehmiet li setgħu esprimew, il-mod li mxew u l-marki li l-attriċi ngħatat;

Illi b'degriet mogħti fid-19 ta' April, 2011, il-Qorti ordnat li ssir il-bidla meħtieġa fl-isem tad-Direttur imħarrek u, bis-saħħa ta' hekk, l-imħarrkin irtiraw it-tieni eċċezzjoni preliminari tagħhom;

Illi għal dak li jirrigwarda l-<u>fatti rilevanti li joħorġu mill-atti</u> tal-kawża, jirriżulta li l-atriċi iggradwat mill-Università ta' Malta bħala għalliema[6]. Għal numru ta' snin, hija ngħatat *warrant* temporanja u bdiet taħdem mad-Dipartiment tal-Edukazzjoni bħala għalliema '*supply*' b'seħħ mill-4 ta' Marzu tal-2008. Il-kuntratt kien wieħed għal żmien definit u kien jiġġedded minn żmien għal żmien, x'aktarx b'sena kull darba[7]. Aktar tard, attendiet kors mad-Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni f'dan il-qasam[8];

Illi matul l-2009, id-Direttorat għal Servizzi Edukattivi kien fil-proċess li jħejji lista ta' riserva ta' għalliema '*supply*' prospettivi, għal meta tinħoloq il-ħtieġa, biex jgħallmu f'Malta u jew f'Għawdex fuq bażi temporanja skond fejn ikunu meħtieġa. F'Novembru ta' dik is-sena, fil-ħarġa tal-Gażżeta tal-Gvern tal-10 ta' dak ix-xahar, ħarġet sejħa għall-applikazzjonijiet għall-mili ta' karigi ta' għalliema '*supply*' fi skejjel primarji u fiha ssemmew il-kriterji u l-kawlifiki meħtieġa minn min japplika. Wara xi xhur, u qabel ma reġa' ġġeddilha l-kuntratt, l-attriċi ntalbet mid-Direttorat sabiex tapplika u sejħulha għal intervista li kellha tinżamm fl-14 ta' Settembru, 2010[9]. Il-Bord kien magħmul minn Anthony Pace bħala *Chairperson*, Antoinette Debattista u Anthony Farrugia bħala membri. Wara dik l-intervista, l-attriċi ma kkwalifikatx

[6] Ara paġġ. 60 – 1 tal-proċess
[7] Ara Dok. "VM5" f'paġ. 39 tal-proċess. Ara wkoll paġġ. 49 sa 52 tal-proċess
[8] Ara Dok. "VM1" f'paġ. 32 tal-proċess
[9] Ara l-affidavit tal-attriċi f'paġ. 29 tal-proċess

biex tidħol bħala għalliema wara li l-Bord wasal għal fehma li hi "*conspicuously lacks any basic knowledge of pedogogy*"[10];

Illi l-attriċi lmentat minn dan mad-Direttur u wkoll ma' uffiċjal tal-Union tal-Għalliema[11]. L-attriċi ntalbet tattendi għal intervista oħra li nżammet fl-24 ta' Settembru, 2010. Il-Bord, din id-darba, kien magħmul minn Anthony Farrugia bħala *Chairperson*, David Aġius Muscat u Marie Claire Mifsud bħala membri. Bħall-ewwel Bord, dan il-Bord ma kienx tal-fehma li l-attriċi kien jistħoqqilha tintgħażel, għaliex it-tweġibiet li tat għal mistoqsijiet li sarulha kienu ġeneriċi "*without any reference whatsoever to any specific subject content, teaching methodology or pedagogical principles*"[12];

Illi fit-13 ta' Ottubru, 2010[13], Mifsud ġiet mgħarrfa li ma ntgħażletx bħala għalliema '*supply*'. Fit-2 ta' Novembru, 2010[14], id-Direttorat bagħat jgħarrafha bil-konklużjonijiet tal-Bord;

Illi fit-23 ta' Novembru, 2010, il-Gvern temm il-kuntratt tal-ingaġġ tal-attriċi[15];

Illi f'Novembru, 2010[16], l-attriċi ressqet ilment mal-Uffiċju tal-Ombudsman u talbitu, permezz tar-rappreżentant legali tagħha, biex jinvestiga l-proċess tal-għażla għal għalliema '*supply*'. Fl-istess żminijiet, l-attriċi ressqet ilment dwar il-każ tagħha lill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku[17];

Illi fis-6 ta' Diċembru, 2010[18], l-attriċi ressqet ittra uffiċjali kontra d-Direttur imħarrek u talbitu jqis mill-ġdid id-deċiżjoni li kienet ittieħdet fil-konfront tagħha;

Illi matul Diċembru, 2010[19], l-attriċi wieġbet għal sejħa oħra li saret għall-ħatra bħala għalliema '*supply*' fil-qasam ta' "*special education*". Il-Bord kien kompost minn Catherine Falzon, bħala Chairperson, Mervin Vella u Antoinette Debattista bħala membri. L-attriċi ntgħażlet għal din il-kariga. Hija reġgħet bdiet taħdem bħala għalliema mal-Gvern fis-6 ta' Diċembru, 2010, fil-qasam ta' edukazzjoni bi bżonnijiet speċjali;

Illi fl-14 ta' Marzu, 2011, l-attriċi fetħet din il-kawża;

[10] Ara Dok. "A" f'paġ. 127 tal-proċess
[11] Ara paġ. 92 tal-proċess
[12] Ara Dok. "B" f'paġġ. 134 sa 137 tal-proċess
[13] Ara paġ. 53 tal-proċess
[14] Ara paġġ. 86 – 7 tal-proċess
[15] Ara paġ. 85 tal-proċess
[16] Ara paġġ. 95 sa 107 tal-proċess
[17] Paġġ. 73 – 6 tal-proċess
[18] Paġġ. 89 – 90 tal-proċess
[19] Ara Dok. "AMA" f'paġġ. 142 sa 157 tal-proċess

Illi b'ittra elettronika li ġġib id-data tal-14 ta' Settembru, 2011[20], l-attriċi bħala membru tal-Malta Union of Teachers, ġiet mgħarrfa li l-gradi ta' għalliema '*supply*' ser jiġu regolarizżati bħala mpjegati tas-servizz ċivili mingħajr il-ħtieġa li jsiru intervisti;

Illi għal dak li jirrigwarda l-konsiderazzjonijiet ta' natura legali li jsawru l-każ, il-Qorti tara li l-attriċi tibni l-każ tagħha fuq xilja ta' nuqqas ta' raġonevolezza fl-imġiba ta' uħud mill-membri tal-Bord li quddiemu ntalbet tidher. Tisħaq li wħud mill-membri tal-Bord ma kinux imparzjali fil-konfront tagħha u dan wassalhom biex tellfulha impjieg għal numru ta' xhur;

Illi qabel ma l-Qorti tgħaddi biex tistħarreġ dan l-ilment tal-attriċi fil-mertu, jidhrilha xieraq li tqis l-**eċċezzjonijiet ta' xejra preliminari** mqajma miż-żewġ imħarrkin. Ladarba l-imħarrkin irtiraw it-tieni eċċezzjoni preliminari, jifdal li l-Qorti tistħarreġ **l-ewwel eċċezzjoni**, li tgħid li l-Ministru ma messhiex tħarrket fil-kawża;

Illi l-attriċi tgħid li din l-eċċezzjoni għandha relevanza biss fuq il-kap ta' l-ispejjeż[21]. Il-Qorti ma jidhrilhiex li għandha għalfejn toqgħod tidħol f'ħafna konsiderazzjonijiet dottrinali dwar min hu l-kontradittur leġittimu f'kawża bħal din ta' stħarriġ ġudizzjarju. Tagħraf biss li bi tħaddim tad-dispożizzjonijiet tal-artikolu 181B tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, il-Qorti tqis li l-kuntradittur leġittimu waħdieni tal-azzjoni attriċi huwa d-Direttur Ġenerali għal Servizzi Edukattivi, billi huwa l-kap tad-dipartiment tal-Gvern maħtur fil-materja in kwistjoni;

Illi, fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet il-Qorti ssib li l-ewwel eċċezzjoni preliminari hija tajba u sejra tilqagħha billi teħles lill-Ministru mħarrkek milli jibqa' aktar fil-kawża;

Illi għal dak li jirrigwarda l-**mertu tal-azzjoni attriċi**, jingħad li t-talbiet attriċi huma ta' stħarriġ ġudizzjarju, dan biex qabel kull ħaġa oħra, il-Qorti tissindika l-aġir tad-Direttur imħarrek u ssib li d-deċiżjoni li huwa ha fil-konfront ta' l-attriċi li ma tgħaddix mill-intervista tal-24 ta' Settembru, 2010, kienet waħda abbużiva billi kienet irraġonevoli għall-finijiet tal-artikolu 469A(1)(b) tal-Kap. 12;

Illi ir-rwol tal-Qorti f'azzjonijiet ta' din il-għamla ilu żmien mifhum u aċċettat u dan joħroġ min-natura nnifisha tal-azzjoni ta' stħarriġ tal-egħmil amministrattiv. Għaldaqstant, meta l-Qorti tintalab tistħarreġ egħmil amministrativ għandha tqis is-siwi ta' egħmil bħal dak skond il-kejl tal-liġi u

[20] Ara paġ. 47 tal-proċess
[21] Ara Nota ta' Sottomissjonijiet tal-attriċi f'paġ. 210 tal-proċess

tal-prinċipji li jgħoddu għall-każ (u, jekk jirriżultaw iċ-ċirkostanzi xierqa, li tħassar dak l-egħmil jew issibu ma jiswiex) mingħajr ma hija stess tieħu d-deċiżjoni minflok l-awtorità kompetenti li lilha l-liġi tkun tat dik is-setgħa. Hu mħolli għal dik l-awtorità li twettaq, bid-diskrezzjoni xierqa, l-egħmil u li tieħu d-deċiżjonijiet li jitnisslu minn eżerċizzju bħal dak. It-tħassir ta' deċiżjoni min-naħa tal-Qorti jġib biss li l-istess Qorti terġa' tgħaddi l-każ għas-smigħ lil dik l-awtorità għall-kunsiderazzjoni mill-ġdid tal-każ[22]. Jista' jkun li l-każ partikolari jitlob li l-Qorti tindika lill-awtorità pubblika li tkun li, meta tiġi biex tqis mill-ġdid il-każ, il-konsiderazzjonijiet tagħha jkunu fuq il-linji suġġeriti fis-sentenza li fiha l-egħmil amministrattiv ikun ġie mistħarreġ;

Illi l-Qorti sejra tgħaddi issa biex tistħarreġ l-ilment tal-attriċi fid-dawl tal-eċċezzjonijiet fil-mertu tad-Direttur imħarrek għal dawk l-ilmenti. Ladarba l-attriċi tixli lid-Direttur imħarrek b'imġiba lil hinn mil-liġi ('*ultra vires*'), taqa' fuqha l-ħtieġa li tipprova dak li tallega. Naturalment, dan meħtieġ li jsir fil-grad mistenni f'kawża ta' xejra ċivili bħalma hija kawża ta' stħarriġ ġudizzjarju;

Illi biex il-Qorti tista' tqis is-siwi tal-imsemmija lmenti jeħtieġ li tara (i) min ħa d-deċiżjoni waqt l-intervista biex ma jilqax it-talba tal-attriċi biex taħdem bħala għalliema '*supply*'; (ii) liema kienu l-kriterji li ntużaw biex ittieħdet id-deċiżjoni; (iii) taħt liema dispożizzjonijiet tal-liġi kien regolat min ħa d-deċiżjoni u l-kriterji li ntużaw; u (iv) jekk, fid-dawl taċ-ċirkostanzi li jsawru l-każ, min ħa d-deċiżjoni qabiżx is-setgħat tiegħu jew wettaqx użu mhux raġonevoli tad-diskrezzjoni mħollija f'idejh;

Illi, kemm waqt it-tressiq tal-provi min-naħa tagħha u kif ukoll mis-sottomissjonijiet tagħha bil-miktub[23], joħroġ ċar li l-attriċi torbot kollox ma' xilja ta' nuqqas ta' imparzjalità f'uħud mill-membri tal-Bord meta (i) esprimew irwieħhom fil-konfront tagħha waqt l-intervisti; (ii) qiesu konsiderazzjonijiet oħra fuqha li ppreġudikaw il-pożizzjoni tagħha waqt l-istess intervisti; u li (iii) wieħed mill-membri saħansitra serva fuq iż-żewġ bordijiet ta' għażla. B'hekk, hija tgħid li ċċaħħdet bla mistħoqq milli tintgħażel bħala għalliema '*supply*' minkejja l-kwalifiki li kellha u l-esperjenza ta' sentejn ħidma f'dak il-qasam li kienet diġà wettqet minn mindu kienet ingħatat il-ħatra l-ewwel darba;

Illi l-Qorti tqis li, ladarba l-azzjoni attriċi hija mibnija fuq l-egħmil imwettaq *ultra vires*, huwa meħtieġ qabel kollox li wieħed jara liema hija l-liġi jew prassi li tistabilixxi dak il-"vires". Wara li wieħed jistabilixxi liema hija l-liġi/prassi, ikun jista' jara jekk dak li sar seħħx tassew fil-parametri tagħha jew

[22] App. Ċiv. **11.5.2010** fil-kawża fl-ismijiet ***Reginald Fava pro et noe vs Suprintendent tas-Saħħa Pubblika et***
[23] Ara Nota ta' Sottomissjonijiet tal-attriċi f'paġġ. 211 – 7 tal-proċess

inkella jekk inqabżux il-limiti tagħha. L-attriċi ma ssemmi ebda liġi ħlief referenza għar-regoli tal-Kummissjoni għas-Servizz Pubbliku meta tgħid li membru tal-Bord kien anke għalliem tagħha, filwaqt li l-imħarrkin jgħidu li huma mxew ma' prassi amministrattiva li ilha mħaddna mid-Dipartiment għal numru ta' snin[24];

Illi għar-rigward tal-mod kif bord ta' l-għażla jiġi kompost, jirriżulta li membri jintgħażlu minn fost uffiċjali edukattivi li jkunu midħla fil-qasam li jkun ser jiġi mistħarreġ fis-sejħa għall-applikazzjonijiet. F'dan il-każ, it-tliet membri fuq ż-żewġ bordijiet kienu lkoll uffiċjali edukattivi fil-qasam tal-edukazzjoni primarja għaliex is-sejħa għall-għalliema '*supply*' kienet saret sewwasew għal dak il-livell ta' edukazzjoni u tagħlim. Jirriżulta wkoll illi r-rekwiżiti biex persuna tapplika biex taħdem ġo skola speċjali huma anqas ebsin minn dawk mitluba għal dawk li jkunu jridu jaħdmu fi skola primarja, dan għaliex is-suġġetti fi skejjel speċjali ma jkunux daqstant akkademiċi. Għaldaqstant, ir-rekwiżiti li huma mistennija f'applikant li jkun irid jaħdem fi skola speċjali huma aktar marbuta ma' ħiliet għall-ħajja ('*life skills*') u anqas ma' kwalifiki akkademiċi didattiċi;

Illi f'dan ir-rigward, il-Qorti ssib li l-argument imressaq mill-attriċi li, imqar xahrejn u nofs wara li ma kinitx meqjusa tajba biex tgħallem bħala għalliema '*supply*' kienet resqet għal intervista oħra u għaddiet mill-ewwel, ma jistax iwassal lill-attriċi għas-sejbien ta' imparzjalità jew imġiba abbużiva min-naħa tal-Bord. Għall-kuntrarju, il-Qorti ssib li l-evalwazzjoni magħmula mill-Bord dwar il-ħila tal-attriċi biex tgħallem fi skola primarja kienet f'waqtha, u dak li l-Bord qies li n-nuqqasijiet tagħha kienu determinati minn dokumenti li ħarġu minn idejn l-attriċi nnifisha[25] jew mit-tweġibiet li tat lill-istess Bord;

Illi fil-prassi mħaddna mill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, membri ta' bord ma jistgħux ikollha qrubija mid-demm jew biż-żwieġ ma' xi applikant li jidher quddiemhom, l-anqas ma jista' jkollhom rabtiet biż-żwieġ. Madankollu, ma hemm l-ebda regola li żżomm milli membru sata' kien f'xi żmien għallem lil xi waħda mill-persuni li tkun wieġbet għas-sejħa għall-mili tal-kariga;

Illi rapport kontra għalliem jitqies skond il-gravità tiegħu. Rapport formali jiġi komunikat lill-għalliem li jingħata l-jedd li jwieġeb għalih. Rapport informali ma jidħolx fil-*file* tal-għalliem, u mhux tabilfors jasal għand l-għalliem. Illi bord tal-għażla jagħmel l-apprezzament tal-applikant skond l-intervista li ssir quddiemu, u ma jqisx ħwejjeġ oħra biex jasal għall-ġudizzju tiegħu;

[24] Ara x-xhieda ta' Alfred Mallia f'paġġ. 138 – 140 tal-proċess u f'paġ. 190 -195 tal-proċess
[25] Ara b'eżempju, d-dokumenti f'paġġ. 69, 82 u 93 tal-proċess

Illi għalhekk, il-Qorti tqis li l-għarbiel li trid tuża biex tkejjel is-siwi u s-setgħat tal-egħmil li minnu tilmenta l-attriċi huwa l-qafas tal-imsemmija prassi amministrattiva. Imiss li tara jekk il-membri tal-Bord marrux lil hinn minn dan il-qafas meta ma għażlux lill-attriċi bħala għalliema '*supply*';

Illi l-attriċi tisħaq li ċ-*Chairman* ta' l-ewwel Bord esprima ruħu fil-konfront tagħha waqt l-intervista billi insista li ma kellhiex il-kwalifiki meħtieġa biex setgħet tapplika[26]. Tgħid li l-istess *Chairman* kien ippreġudikat kontriha meta kellu aċċess għal rapport li xhur qabel kien daħal dwarha, u li wieħed mill-membri tal-Bord, Anthony Farruġia, kien membru fuq l-ewwel Bord u ġie maħtur bħala *Chairman* fit-tieni Bord ukoll u li, fil-fatt, ġiet mitluba twieġeb l-istess mistoqsijiet li kienet ġiet indirizzata bihom fl-ewwel intervista[27];

Illi l-Qorti wara li qieset l-ilmenti ta' l-attriċi kif ukoll id-dokumenti u x-xhieda li tressqu quddiemha tasal għall-fehma li fil-kompożizzjoni tal-Bord, id-Direttur imħarrek ma marx lil hinn mill-prassi stabbilita għal dan il-għan, għaliex l-membri kienu lkoll uffiċjali edukattivi fil-qasam tal-primarja. Rigward x'wassal biex il-ħatra ta' *Chairman* fit-tieni Bord tiġi fdata f'membru li kien ukoll fl-ewwel Bord, il-Qorti tilqa' b'raġonevoli u tajba l-ispjegazzjoni mogħtija mir-rappreżentant tad-Direttur imħarrek, jiġifieri dik li fid-direttorat hemm nuqqas ta' uffiċjali edukattivi li jaħdmu fil-livell primarju u li d-Direttorat qies bħala importanti li l-persuni li jagħmlu l-għażla jkunu midħla sew tal-materja biex issir ġustizzja mal-applikanti[28]. Bl-istess mod, kien ikun inġust għall-applikanti li l-Bord ikun magħmul minn persuni li ma jifhmux fil-qasam li għalih kellha ssir l-għażla;

Illi fir-rigward tal-preġudizzju li l-attriċi tixli bih lill-membri tal-Bord fil-konfront tagħha, kif fil-mod kif saret l-evalwazzjoni tal-ħiliet tagħha u kif ukoll dwar ir-riżultat li ġabet fiż-żewġ intervisti, hawnhekk il-każ jidħol fil-kwestjoni tar-raġonevolezza u tar-rilevanza ta' deċiżjoni amministrattiva li, fil-fehma tal-Qorti, f'din iċ-ċirkostanza, jimxu id f'id. Magħhom u minħabba l-kawżali speċifika tat-tħaddim tar-raġonevolezza, jidħol tabilfors l-element tat-tħaddim tad-diskrezzjoni li l-liġi tagħni biha lill-awtorità amministrattiva pubblika li tkun ħadet dik iddeċiżjoni. B'"diskrezzjoni" wieħed jifhem dak li fid-duttrina huwa mfisser bħala "*(the) power to make a choice between alternative courses of action or inaction*"[29];

Illi l-Qorti tifhem li ladarba eżerċizzju bħal dak jimplika diskrezzjoni, dan ifisser li t-twettiq ta' dik id-diskrezzjoni, għall-finijiet ta'

[26] Ara l-affidavit tal-attriċi f'paġ. 30 tal-proċess
[27] *Ibid*
[28] Ara x-xhieda ta' Alfred Mallia f'paġ. 138 tal-proċess
[29] DeSmith, Woolfe & Jowell Principles of Judicial Review (5th Edit, 1995), paġ. 296

stħarriġ ġudizzjarju, tippermetti li l-persuna mogħnija b'dik is-setgħa diskrezzjonali (f'dan il-każ, il-Bord) ma tkunx marbuta mal-elementi oġġettivi għall-formazzjoni tal-ħsieb tagħha, li huwa fdat għall-prudenza suġġettiva ta' dik il-persuna u li timplika tabilfors element soġġettiv[30]. Madankollu, dik id-diskrezzjoni trid titwettaq fil-parametri tal-liġi li tawtorizzaha, b'mod raġonevoli, b'ekwità u ħaqq[31] u mingħajr abbuż ta' dik l-istess diskrezzjoni[32];

Illi kien għalhekk li, mal-medda taż-żmien, issawru regoli li jħarsu l-imsemmija setgħat diskrezzjonali u kif il-Qrati kellhom iqisu l-istħarriġ tagħhom dwarhom. Ewlenija fost dawn ir-regoli hi li awtorità li hija mogħnija b'diskrezzjoni tista' tiġi ordnata teżerċitaha f'każ li tkun naqset li tagħmel dan, imma ma tistax tiġi dettata x'għandha tiddeċiedi jew li twettaqha b'xi mod partikolari. Biex jiġi assikurat li din id-diskrezzjoni kienet imwettqa, jeħtieġ li lill-Qorti jirriżultalha li dik l-awtorità tassew qieset il-kwestjoni li kellha quddiemha, u li dan għamlitu mingħajr l-indħil tal-ebda ħaddieħor jew bla ma poġġiet lilha nnifisha f'qagħda fejn ma setgħetx jew irrifjutat li twettaq dik id-diskrezzjoni[33]. Siewi wkoll li jiġi aċċertat li l-awtorità mistħarrġa m'għamlitx dak li kienet espressament miżmuma milli tagħmel, jew jekk għamlitx xi ħaġa li ma kinitx awtorizzata tagħmel. Fuq kollox, l-awtorità mistħarrġa trid tkun imxiet *bona fide* u qieset il-konsiderazzjonijiet rilevanti tal-każ. Dawn huma, fil-qosor, il-ġabra tal-kategoriji fid-Dritt Amministrattiv ta' nuqqas ta' eżerċizzju ta' diskrezzjoni u ta' eċċess jew abbuż ta' dak l-eżerċizzju;

lli d-dmir li awtorità taġixxi raġonevolment mhux l-istess bħad-dmir li taġixxi *bona fide*[34]. Għalhekk, filwaqt li mhux kull eżerċizzju raġonevoli ta' ġudizzju huwa bilfors korrett, lanqas mhuwa bilfors irraġonevoli kull eżerċizzju ta' ġudizzju żbaljat[35]. F'każ bħal dan, ix-xiber li l-Qorti jidher li għandha tuża biex tkejjel bih ikun dak li tqis jekk id-deċiżjoni li minnha jkun hemm ilment kinitx mistennija li tittieħed minn persuni raġonevoli;

Illi l-kittieba awtorevoli f'dan il-qasam jgħallmu li r-rwol ewlieni tal-Qrati fid-dritt amministrattiv huwa dak li jiżguraw li ma tonqosx il-legalità fl-egħmil mistħarreġ, iżjed minn dak li jaraw li l-awtorità pubblika mistħarrġa tkun iddeċidiet sewwa. Hekk ukoll tfissret il-qagħda f'bosta deċiżjonijiet tal-qrati[36];

30 App. Ċiv. **30.11.1993** fil-kawża fl-ismijiet ***Sammut noe et vs Kontrollur tad-Dwana*** (Kollez. Vol: **LXXVII.ii.376**)
31 App. Ċiv. **21.4.1961** fil-kawża fl-ismijiet ***Masini noe vs Podestà noe*** (Kollez. Vol: **XLV.i.110**)
32 App. Inf. PS **26.2.2010** fil-kawża fl-ismijiet ***Peter J. Azzopardi et noe vs Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji***
33 Ara App. Ċiv. **20.5.1982** fil-kawża fl-ismijiet ***Fenech Adami et vs Cremona pro et noe*** (mhix pubblikata)
34 Ara, per eżempju, ***R. vs Roberts, ex p. Scurr*** (**1924**) 2 K.B. 695
35 Ara, per eżempju, ***R. vs W*** (**1971**) A.C. 682
36 Ara l-bosta riferenzi msemmija minn din il-Qorti (JZM) fis-sentenza tad-**9.6.2011** fil-kawża fl-ismijiet ***Mario Debono et vs Tabib Prinċipali tal-Gvern et***

Illi huwa stabbilit li biex jitqies jekk awtorità wettqitx b'mod raġonevoli d-diskrezzjoni mogħtija lilha bis-saħħa ta' xi liġi, irid jintwera li dik l-awtorità tkun imxiet ma' dak li kellha jew messha tagħmel u mhux biss ma' dak li setgħet tagħmel[37]. Dan ifisser li l-kejl ta' r-raġonevolezza jkun wieħed oġġettiv marbut maċ-ċirkostanzi fattwali li fihom dik l-istess diskrezzjoni titwettaq[38]. B'żieda ma' dan, biex imġiba titqies abbużiva, min jallegaha jrid juri li kien hemm element ta' intenzjoni biex wieħed jagħmel il-ħsara, liema fehma wieħed jista' jasal biex juriha b'xi prova ta' mġiba esterna li tagħmel parti mill-eżerċizzju diskrezzjonali li jkun. Minbarra dan, l-eżerċizzju diskrezzjonali jrid ikun kemm "*rite*" u kif ukoll "*recte*", jiġifieri jrid jitwettaq skond il-proċedura stabbilita u kif ukoll imħaddem b'ħaqq[39]. Dan kollu jitlob ukoll li d-diskrezzjoni titwettaq b'mod raġonevoli;

Illi meta l-Qorti fliet b'reqqa x-xhieda mressqa quddiemha ma ħariġx li l-Bord mexa b'mod mhux raġonevoli jew li nqeda bid-diskrezzjoni fdata f'idejh b'mod abbużiv. Taqbel jew ma taqbilx mad-deċiżjoni milħuqa fil-mertu fir-rigward tal-attriċi, din il-Qorti ma ssib li sar l-ebda tiġbid jew raġunament li bord magħmul minn persuni raġonevoli ma kienx jasal biex jilħaq. Lanqas ma sabet li ċ-ċirkostanzi partikolari identifikati mill-attriċi jikkostitwixxu kriterji arbitrarji jew nieqsa mir-raġonevolezza;

Illi mill-provi mressqa (l-aktar dawk dokumentali) joħroġ ukoll li l-Bord – fiż-żewġ inervisti – mexa ma' linji-gwida speċifiċi li fuqhom fassal il-mistoqsijiet li saru lill-attriċi u ngħataw il-marki li t-tweġibiet tagħha għalihom kien jistħoqqilhom. Mill-istess provi, joħroġ ukoll li l-Bord seta' jagħti tifsira għal kull marka li ta lill-attriċi u għaliex. Fuq kollox, il-Qorti ssib li l-membri tal-Bord (fiż-żewġ okkażjonijiet) imxew b'mod trasparenti u waslu għall-fehmiet tagħhom b'mod unanimu imma bla ndħil minn ħadd u fuq is-saħħa ta' raġunijiet konkreti u bl-għarfien li l-persuni li kienu qegħdin jistħarrġu riedu jikkontribwixxu għall-formazzjoni ta' tfal fi skejjel primarji. Għal dak li jirrigwarda t-tħassib (jew xilja) tal-attriċi li wieħed mill-membri – Anthony Farruġia – seta' influwenza lill-membri tal-Bord minħabba li kien ukoll fl-ewwel intervista, din il-Qorti tqis li din ix-xilja ma ġietx pruvata bl-ebda mod mill-attriċi. Il-persuna involuta nnifisha xehdet (ukoll f'kontro-eżami akkanit) li hija ma tkellmitx dwar l-attriċi mal-membri tal-Bord fit-tieni intervista. Bl-istess mod, il-Qorti tqis li sewwasew fost il-membri tal-bord li għażilha bħala għalliema ta' "*special needs*" kien hemm persuna – Antoinette Debattista – li kienet membru tal-Bord tal-ewwel intervista. Dwar din il-persuna l-attriċi ma ressqet l-ebda lment u lanqas ix-xilja li dak il-bord kien imtebba' bil-parzjalità;

---

[37] H.W.R. Wade & C.F. Forsyth, <u>*Administrative Law*</u> (10th. Edit), pġ. 295
[38] App. Ċiv. **27.3.2009** fil-kawża fl-ismijiet ***Carmelo Dingli et vs Kontrollur tad-Dwana et***
[39] App. Inf. PS **26.2.2010** fil-kawża fl-ismijiet ***Peter J. Azzopardi et noe vs Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji***

Illi għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti tasal għall-fehma li l-attriċi ma seħħiliex turi tajjeb li d-deċiżjoni minnha attakkata ttieħdet b'mod abbużiv jew irraġonevoli, u għalhekk, mhijiex sejra tintlaqa' l-ewwel talba tagħha;

Illi ladarba l-Qorti qieghda tasal għal din il-fehma, ma hemm l-ebda ħtieġa li tqis it-**tliet talbiet attriċi l-oħrajn**, għaliex dawn huma konsegwenzjali għall-ewwel talba;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċidi l-kawża billi:

Tilqa' l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-imħarrek Ministru għall-Edukazzjoni, Xogħol u Familja u ssib li ma huwiex il-kontradittur leġittimu tal-azzjoni attriċi u għalhekk qiegħda teħilsu mill-ħarsien tal-ġudizzju, bi spejjeż għall-attriċi;

Tastjeni milli tqis it-tieni eċċezzjoni preliminari tad-Direttur imħarrek, ladarba rtiraha;

Tiċħad l-ewwel talba attriċi billi ma ssibx li d-deċiżjoni meħuda mid-Direttur imħarrek kienet abbużiva u bi ksur tal-liġi jew li kienet irraġonevoli għall-finijiet tal-artikolu 469A(1)(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

Tiċħad it-talbiet attriċi l-oħrajn billi huma konsegwenzjali għall-ewwel talba;u

Tordna li l-attriċi tħallas **l-ispejjeż tal-kawża**.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef

28 ta' Frar, 2019

Marisa Bugeja
Deputat Registratur

28 ta' Frar, 2019